

GÜNDEM KONUK

İSTANBUL SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERDAL BAHCIVAN

REFORMCU TEŞVİK SİSTEMİ ŞART!

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayinin reformcu bir teşvik sistemine ihtiyaç duyduğunu belirterek; "Ülkemizi sahip olduğu büyük hedeflere kavuşturma mücadelesinde biz sanayiciler, her zamankinden daha fazla bir gayret ve özveriyle turkuaz halıya ayak basmak ve bu yolculukta Hükümetimizle beraber olmak istiyoruz" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi Haziran ayı olağan toplantısı, "Üretim Ekonomisinin Temel Strateji Olduğu Yeni Döneme Girilirken Yatırımlar, İhracat ve Bölgesel İşbirliklerinin Önemi" ana gündemi ile gerçekleştirildi. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıya, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci konuk olarak katıldı.

Konuşmasında Hükümetin yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik açıkladığı önlem paketini sanayi sektörü olarak memnuniyetle karşıladıklarını belirten **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayinin ihtiyaç duyduğu yüksek katma değerli ve yüksek teknolojiye dönüşümün de reformcu bir teşvik sistemi ile mümkün olacağına dikkat çekti.

Teşviklerle yalnızca yerli yatırımların değil, küresel krizden bu yana azalan doğrudan yabancı yatırımların da yeniden canlandırılması gerektiğinin altını çizen **Erdal Bahçivan**, "Ekonomi yönetiminin reform iştahının ve istikrarlı bir ekonomiye yönelik kararlılığının devam etmesi ölçüsünde sanayicimizin ve üreticimizin yatırım iştahı canlanacak. Bütün bunlar Başbakanımız Binali Yıldırım'ın 'Adeta yatırımcıların önüne bir turkuaz halı sereceğiz' sözlerini destekliyor. Bu bağlamda, ülkemizi sahip olduğu büyük hedeflere kavuşturma mücadelesinde biz sanayiciler, her zamankinden daha fazla bir gayret ve özveriyle turkuaz halıya ayak basmak, turkuaz halı yolculuğunda Hükümetimizle beraber olmak istiyoruz" dedi.

GÜNDEM KONUK

Terzi modeli gibi firma bazlı teşvik olmalı!

Erdal Bahçivan, işaret ettiği reformcu teşvik sistemine ilişkin olarak "Bölge bazlı kalıplaşmış teşvikler yerine, adeta terzi modeli gibi, firmaların ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, firma ve proje bazlı yeni bir modelin benimsenmesi önemli. Yeni teşvik modeli, 'Turquality' sisteminin uygulanış biçimine benzer şekilde kurgulanmalı. Hem projeye bağlı, hem denetlenebilir bir model oluşturulmalı. Bu değerlendirmede firmanın vizyonu, past performansı, insan kaynakları, yatırım anlayışı, maddi durumu ve ortaklık yapısı dikkate alınmalı" diye konuştu.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, dünya genelinde zenginlik idealinin reel ekonomi, üretim ve alın terinden uzaklaştığını belirterek; "Maalesef üretimin yerine, sanal zenginliği koyan bir ekonomi anlayışının yaygın olduğu bir dönemdeyiz. Öyle ki dünyada 70 trilyon dolarlık bir ekonomiye karşılık, finans piyasalarının 700 trilyon dolarlık bir büyüklüğe ulaşması düşündürücü" dedi.

Sanayicilerin Bakanlığı ilgilendiren konularda yaşadığı sorunları ve çözüm önerilerini sekiz başlık altında özetleyen **Erdal Bahçivan**, şöyle konuştu: "İstanbul'da ve batı illerimizde atıl durumda bulunan makine parkının Güneydoğu ve Doğu bölgelerine yatırım amacıyla taşınması için destek talep ediyoruz. Böylece hem duran

bir varlığı değerlendirerek ülkemizin kaynak israfının önüne geçeceğiz hem de o bölgeye sadece makine değil bilgi ve tecrübe de taşımış olacağız. Yerli alımlar sadece kamu alımları değil, yap-işlet-devret gibi kamunun etki alanında bulunan diğer satın almalarda da uygulanmalı. Doğu ve Güneydoğu'da dört ilimizin cazibe merkezi olması planlanırken, buradaki yatırımların kamu alımları üzerinden desteklenmesi önemli bir fikir. O bölgedeki yatırımlar için sürekli bir ihracat desteğinin sağlanması bu yatırımların gelişmesine katkı verecek."

Eximbank kredileri teminat mektupsuz kullanılmalı!

Konuşmasında Türk Eximbank'ın Ekonomi Bakanlığı'na bağlanmasını değerlendiren İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Türk Eximbank'ın orta-uzun vadeli kredileri daha da artırması, uygun faiz oranı ve kolay teminat koşulları ile kullandırmasına devam etmesi önem taşıyor. İstikrarlı ve sorunsuz bir şekilde ihracat yapan firmalar için teminat mektubu karşılığı kullanılan Eximbank kredilerinin, artık belli bir yüzdesinin adeta bir past performans kriteri gibi değerlendirilerek teminat mektupsuz kullanılması gerekiyor. Bu konuda Kredi Garanti Fonu kaynakları da devreye sokulabilir. Böyle bir fırsat ile firmalarımız çok yüklü teminat mektupları komisyonlarında tasarruf sağlayacağı gibi, boşa çıkacak limitler, giderek kısırlaşan banka kaynakları konusunda bir can suyu olacaktır" dedi.

Sanayide yabancı ortaklığı geriliyor

İSO 500 şirketlerinde yabancıların payı sürekli azalıyor. 2010'da 148 firmada yabancı ortak bulunurken, 2015'te yabancı ortaklı şirket sayısı 125'e kadar geriledi.

TÜRKİYE sanayisi içinde yabancıların payı her geçen yıl geriliyor. **İstanbul Sanayi Odası**'nın her yıl yayınladığı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması da rakamlarıyla bu trendi ortaya koyuyor. 2010 yılında Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketinin 148'inde yabancı ortak bulunurken, geçen yıl bu sayı 125'e geriledi.

İSO 500 2015 verilerine göre yabancılar sadece sayı azalmadı, yabancı ortaklıların satış hasılatı, brüt katma değer, ihracat ve üretimden satışları gibi bütün temel kalemlerde payları geriledi.

Bu şirketlerin **İSO 500**'ün yarattığı toplam brüt katma değer içindeki payı 5 yıl içinde yüzde 35,3'ten yüzde 18,4'e düştü. Büyük şirketler arasında yabancıların en fazla ortak oldukları sektör ulaştırma araçları imalatı ve gıda oldu.

Son 5 yılda bu iki sektörde de sınırlı düşüş görüldü. İlk 500'de yer alan şirket sayısı ulaşım araçlarında 26'dan 25'e, gıdada 23'ten 19'a geriledi. Çelik sektöründeki yabancı ortaklı şirket sayısı 9'dan 5'e düştü.

En fazla düşüş ise kimya sektöründe oldu Listede 2010'da 'diğer kimyasallar' sektöründe faaliyet gösteren 17 firma yer alırken, geçen yıl bu rakam 8'e geriledi. Sektör kapsamı petrol, kömür, kauçuk ve plastik ürünlerini de içine alacak şekilde genişletildiğinde yabancı ortaklı şirket sayısının 34'ten 20'ye gerilediği görülüyor. Bu alandaki en önemli sapma ise Azeri Socar'ın Petkim'i satın alması oldu.

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Murat Akyüz ise yabancıların kimya sektöründen çıkması gibi bir

durum olmadığını söyledi. Son dönemde kimya sektöründe fiyatların düşmesinden kaynaklı olarak **İSO 500** listesine giren firma sayısında düşüş olduğunu aktaran Akyüz, "Son dönemde Türkiye'den çıkış gözlemledik. Aksine yabancıların yerli firmalar ile ilgilendiklerini duyuyoruz" diye konuştu.

Tekstilde yabancı kalmadı Tekstil sektörü hiçbir zaman yabancıların çok fazla ilgi gösterdiği bir alan olmadı. Buna rağmen 2010 yılında bir yüzde 100 yabancı sermayeli 3 firma ilk 500 firma arasına girmeyi başarmıştı. 2015'e gelindiğinde ise yabancı ortaklı hiçbir firma Türkiye'nin sanayi devleri arasında kendine yer bulamadı.

Hazır giyimde faaliyet gösteren şirket sayısı ise 2'den 3'e çıktı. Yabancı paylı şirketlerin üretimden satışlarının toplam içindeki payı 2010'da 30,9 seviyesindeyken 2015'te yüzde 30,9'a geriledi. Net satış hasılatında ise daha sert düşüş görüldü.

Yabancı paylı şirketlerin toplam içindeki payı yüzde 35,3'ten yüzde 31,8'e geriledi. Yaratılan katma değerdeki düşüş sert dikkat çekti. 5 yıl içinde 500 şirketin yarattığı brüt katma değer 87 milyar liradan 152 milyar liraya yükselirken, yabancıların ise 31 milyar liradan 28 milyar liraya geriledi. Böylelikle payları 35,3'ten 18,4'e düştü.

Her kategoride düşüş var Yabancı paylı şirketlerin toplam içindeki payı neredeyse her kategoride düştü. Özkaynak içinde yüzde 24,1'den yüzde 16,2'ye, aktifler içinde yüzde 27'den yüzde 15,6'ya, toplam kâr içinde yüzde 25,9'dan yüzde 18,7'ye, ihracat içinde yüzde 44,9'dan yüzde 38,5'e, istihdamda yüzde 28,7'den yüzde 22'ye

geriledi. Öte yandan yabancılar son 5 yılda Türkiye'de ortak oldukları şirketlerdeki paylarını artırdılar. 2010'da **İSO 500**'deki şirketlerin 45'i yüzde 100 oranında yabancılarla aittken, 2015'te bu rakam 51'e yükseldi. Yabancıların ortalama hisse oranı ise yüzde 67'den 71'e yükseldi.

Makro gelişmelerin etkisi hissediliyor EY Türkiye Kurumsal Finansman Bölümü Başkanı Müşfik Cantekinler, 2015 yılında yabancı yatırımcının sanayiye olan ilgisinin, temel olarak Türkiye ve coğrafyasında yaşanan gerilimler nedeniyle sınırlı olarak etkilendiğini söyledi. 2015'te gelişmekte olan ekonomilerde, başta Rusya ve Brezilya olmak üzere, geçmiş yılların aksine sınırlı büyüme veya küçülme görüldüğünü hatırlatan Cantekinler, "Öte yandan, gelişmiş ekonomilerin görece daha iyi durumda olduklarını ve bu durum yabancı yatırımcıların stratejisinde değişikliğe sebep olabileceğini gözlemliyoruz. ABD'de beklenen faiz artışları da yabancı yatırımcıların karar almasında önemli bir etken olarak dikkat çekiyor. Ayrıca döviz kurlarında son dönemdeki dalgalanmaların etkileri de, en çok gelişmekte olan ekonomilerde hissediliyor" dedi.

Sanayinin dışında da çıkış var Cantekinler, makroekonomik faktörlerin yanında, özellikle Avrupa ve ABD merkezli bazı yatırımcıların, kendi operasyonel ve finansal kararları doğrultusunda da çıkış kararı aldıklarını dile getirerek, şunları söyledi: "Sanayinin yanı sıra genel anlamda baktığımızda, Total Oil, Dia, Metro, Darty, Carrefour ve Tesco son dönemde

Türkiye'yi terk eden Avrupa ve ABD merkezli yatırımcılardan bazıları. Aslında Türkiye'den çıkan yabancı yatırımcıların önemli bir kısmının Türkiye'de uzun yıllar süren bir geçmişi bulunmuyor. Kısa bir süre önce girdikleri Türkiye pazarında, güçlü oyuncuların bulunması ve rekabetçi ortamın diğer gelişmiş ekonomilere göre daha hapsedilir olması gibi nedenler sebebiyle kısa sürede stratejilerini değiştirme kararı aldıklarını gözlemliyoruz. Öte yandan bazı yabancı yatırımcıların da önemli yatırım kararlarını daha hızlı alabilmek ve finansalları yurtdışında bulunana ana şirket bünyesinde konsolide etmek gibi amaçlarla, Türk şirketlerindeki paylarını %50'nin üzerine çıkardıklarını görüyoruz. Buna ek olarak, karlı Türk şirketlerinde hisselerini %100'e kadar artıran yabancı yatırımcılar da bulunuyor."

"Açığı Ortadoğulu kapatabilir" Müşfik Cantekinler, son dönemdeki olumsuz gelişmelere karşın Türkiye'nin ilk çeyrekte yüzde 4,8 büyüdüğünü hatırlatarak, "Türkiye ekonomisinde yaşanan bu olumlu gelişmeyle birlikte, jeopolitik gelişmelerin azalmasına bağlı olarak, yabancı yatırımcının ilgisinin önümüzdeki dönemde artabileceğini değerlendiriyoruz. Bunlara ek olarak, özellikle son dönemde Ortadoğu merkezli yatırımcıların Türkiye'de daha aktif olduklarını görüyoruz. 2015 yılında Türkiye'de, Ortadoğulu yatırımcıların yer aldığı 15 işlem gerçekleşirken 2014'te bu rakam 9 idi. Önümüzdeki dönemde de Ortadoğu coğrafyasından daha fazla yatırımcının Türkiye'ye geleceğini tahmin ediyoruz" dedi. **(DÜNYA)**